STUK:n vaatimukset automaation suunnittelulle ja toteutukselle

ATS Syysseminaari 21.11.2014

Automaatiojärjestelmien on oltava yhteensopivia ydinlaitoksen kokonaisturvallisuustavoitteiden kanssa

Järjestelmien on oltava yhteensopivia valvottavien / suojattavien / ohjattavien voimalaitosprosessien ja puolustuslinjojen kanssa

Erityisesti on huomioitava:

- Syvyyspuolustuksen toteutuminen ja puolustuslinjojen itsenäisyys (riippumattomuus) laitostasolla
- Vikakriteerivaatimusten toteutuminen (N+2 ja N+1) laitostasolla
- Erilaisuusperiaatteen toteutuminen laitostasolla
- Ympäristöolosuhteiden kesto

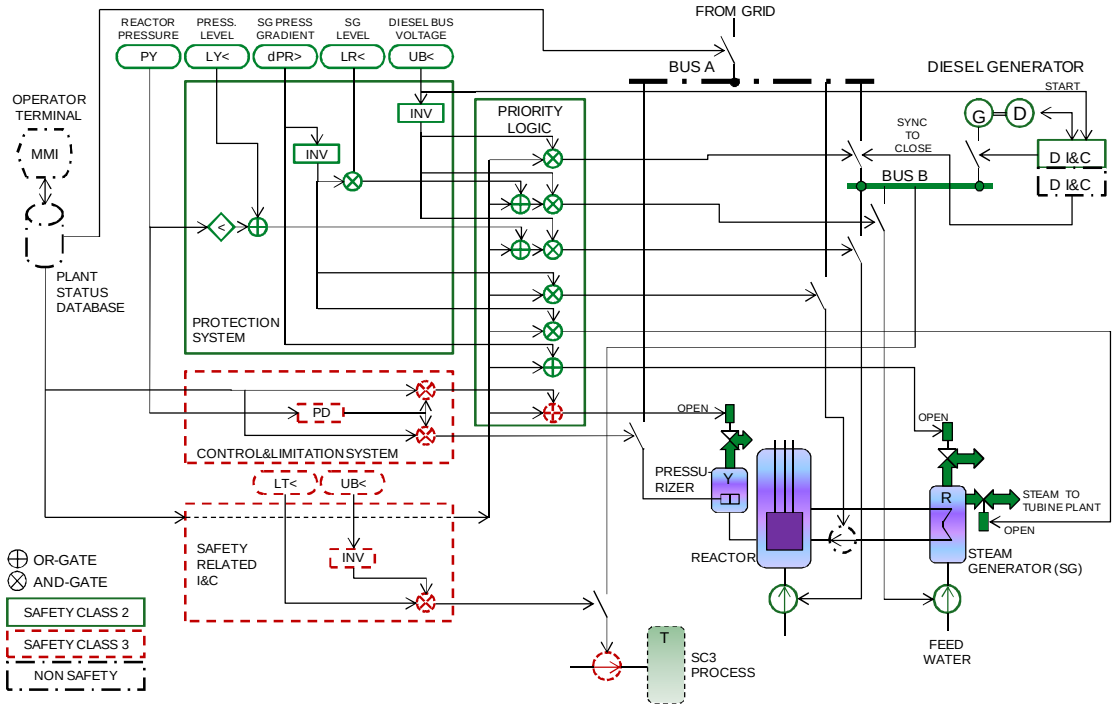

Arkkitehtuuri, eli automaatiojärjestelmäkokonaisuuden yhteistoiminnan huomioiminen laitostasolla

- Arkkitehtuuritason suunnittelun merkitys on korostunut nykyaikaista ohjelmistopohjaista automaatiota käyttävillä laitoksilla
  - ”Wanhan ajan” automaatiossa järjestelmät olivat tekniikan rajoitusten vaikutuksesta luonnostaan melko itsenäisiä
  - Nykyisillä väyläpohjaista tiedonsiirtoa käyttävillä tekniikoilla on helppo luoda monimutkaisia riippuvuuksia eri toimintojen, järjestelmien ja puolustuslinjojen välille
  - Selkeät ”fysiikan lakeihin” perustuvat vikojen leviämistavat virtapiireissä ovat korvautuneet ”virtuaaliympäristöillä”, joissa vikojen leviämien on vaikeammin ennustettavaa ja hallittavaa

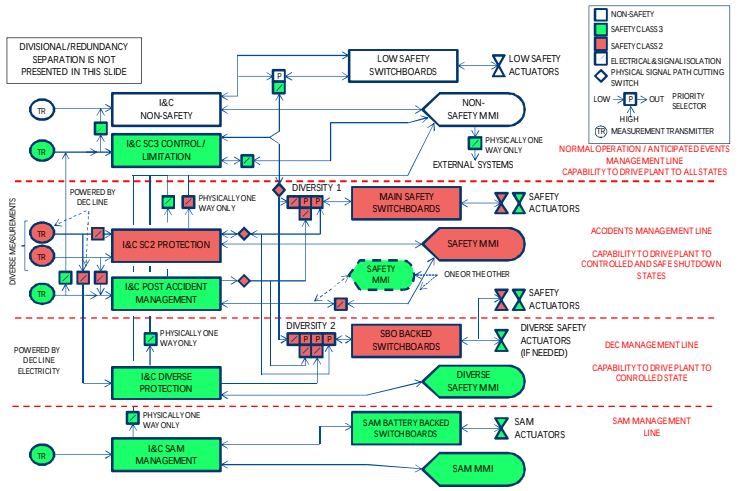

⇒ Toisiaan varmentavien perättäisten puolustuslinjojen riippumattomuus on varmistettava arkkitehtuuritasolla laadittavilla suunnittelusäännöillä ja arkkitehtuuritasolle tehtävällä testauksella ja analyyseillä

⇒ Seuraavan puolustuslinjan on kyettävä rajoittamaan edellisen linjan virhetoiminnan tai vian laitostason seuraukset hyväksyttäviksi

⇒ Arkkitehtuuritasolla täytyy luoda perusta myös järjestelmien tietoturvaratkaisuille

Automaatiojärjestelmiltä vaadittavat ominaisuudet 1/2

Automaatiojärjestelmän on täytettävä yleiset ydinlaitoksen järjestelmävaatimukset

- Monikertaisuus, erilaisuus, erottelu sekä syvyyssuuntainen puolustus
  - Perustuvat toiminnallisuus-, luotettavuus- ja vikasietoisuusvaatimuksiin
- Luotettavuusvaatimukset
  - Turvallisuusluokitus on tehty luotettavuusvaatimusten perusteella, joten se vaikuttaa suoraan myös automaatiojärjestelmien laatuvaatimuksiin

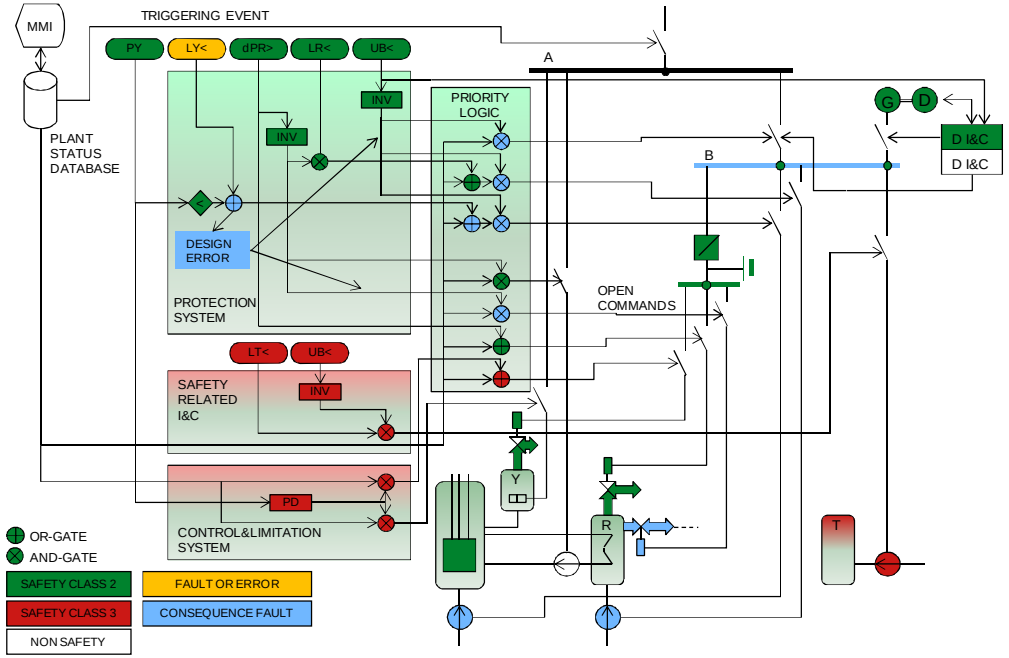

Automaatiojärjestelmiltä vaadittavat ominaisuudet 2/2

- Yhteensopivuus laitosympäristön kanssa
  - Kelpoistaminen ympäristöolosuhteisiin, kuten onnettomuustilanteen aikaiset olosuhteet tai seisminen ja muu värähtelykestoisuus
  - Sähköiset häiriöt, sähkömagneettinen yhteensopivuus (EMC)
  - Tietoturvallisuus
  - Käyttöliittymä, langaton ohjaus

- Kelpoisuuden osoitus täydellisellä testauksella on usein ja varsinkin ohjelmistopohjaisessa tekniikassa mahdotonta, koska testattava tila-avaruus on liian laaja, mitä puutetta kompensoidaan:
  - Vaiheistamalla tarkkaan suunnittelu ja testaus (suunnittelun elinkaarimalli, V&V)
  - Dokumentoimalla (vaatimustenhallinta, konfiguraationhallinta)
  - Hallitsemalla jäännösriskiä seuraavalla puolustuslinjalla

- järjestelmien toiminta on kyettävä koestamaan määrävälein

Esimerkki automaatioprojektin vaiheistuksesta ja siihen liittyvästä kelpoistuksesta, periaatesuunnitteluvaihe

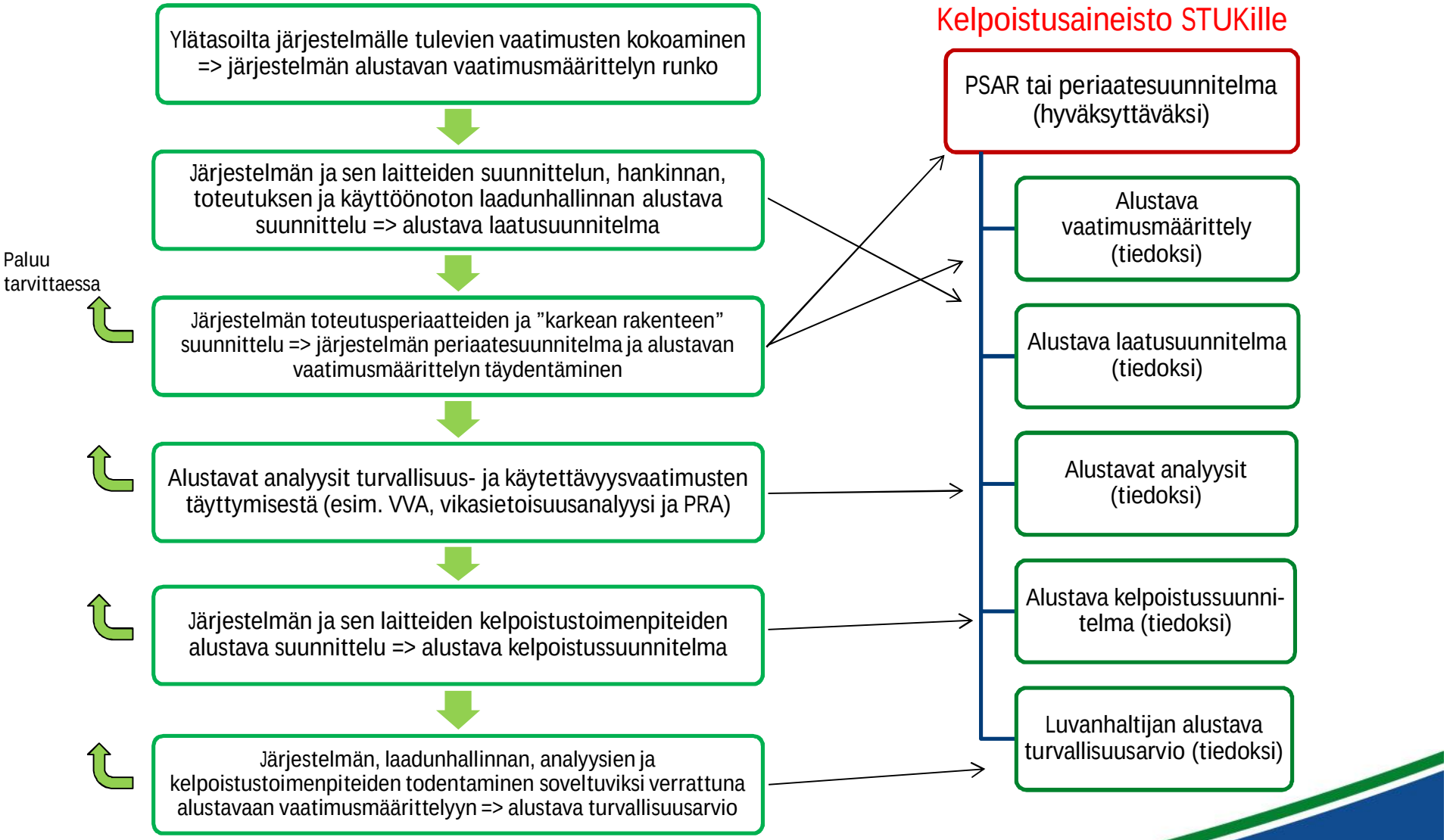

Esimerkki automaatioprojektin vaiheistuksesta ja siihen liittyvästä kelpoistuksesta, järjestelmäsuunnitteluvaihe

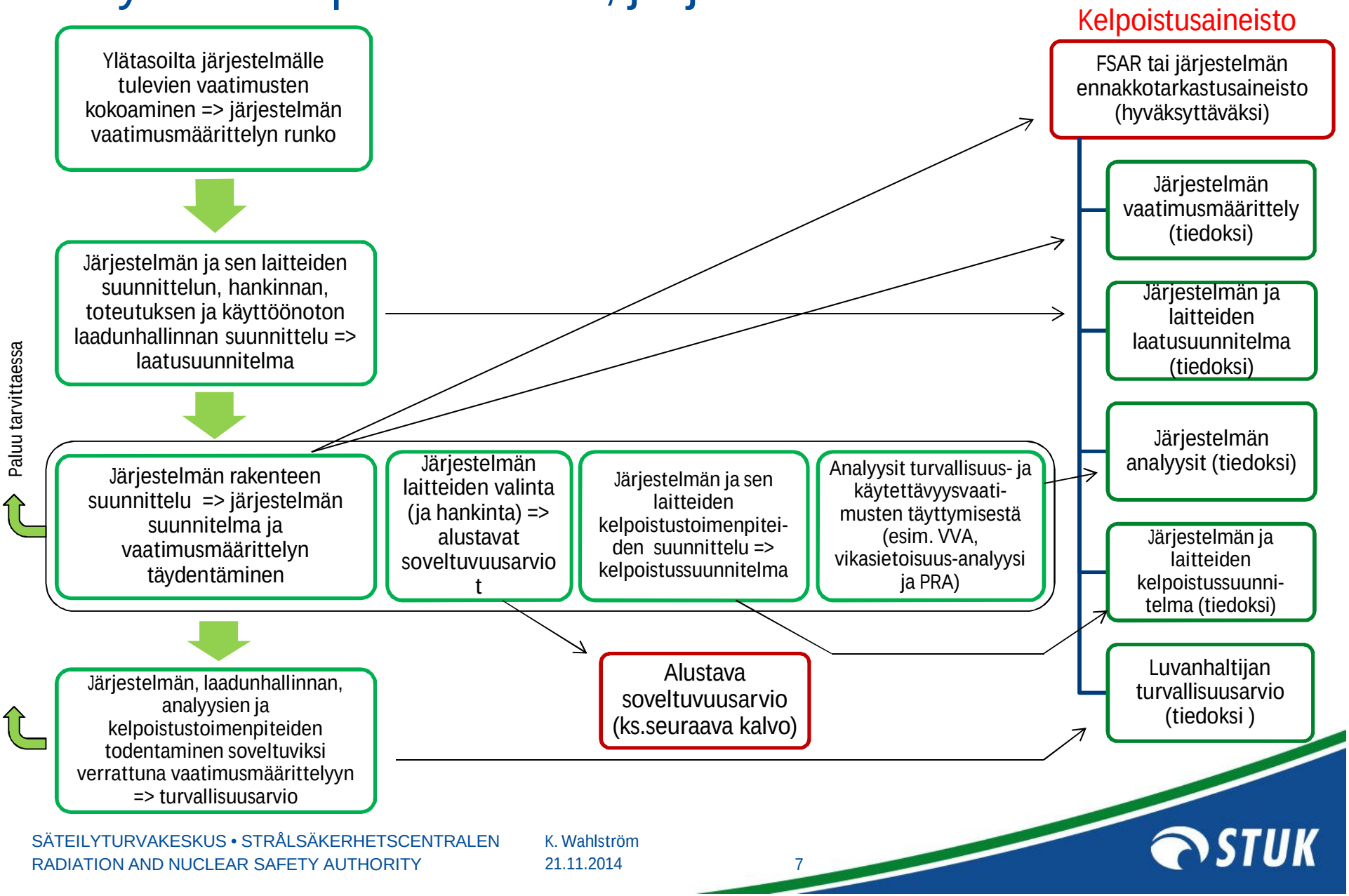

Esimerkki automaatioprojektin vaiheistuksesta ja siihen liittyvästä kelpoistuksesta, laitevalinta

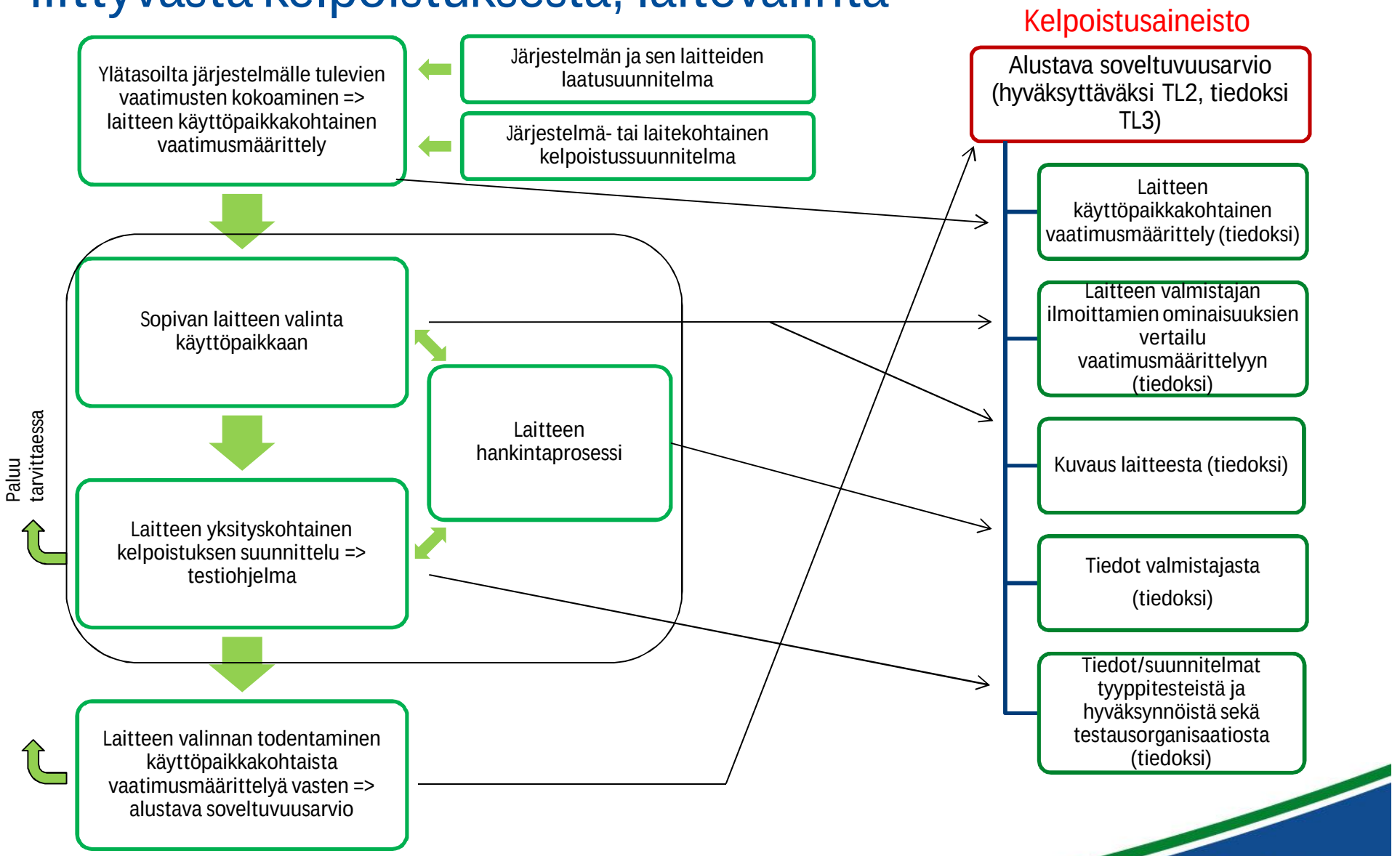

Esimerkki automaatioprojektin vaiheistuksesta ja siihen liittyvästä kelpoistuksesta, laitteen valmistus ja lopullinen kelpoistus

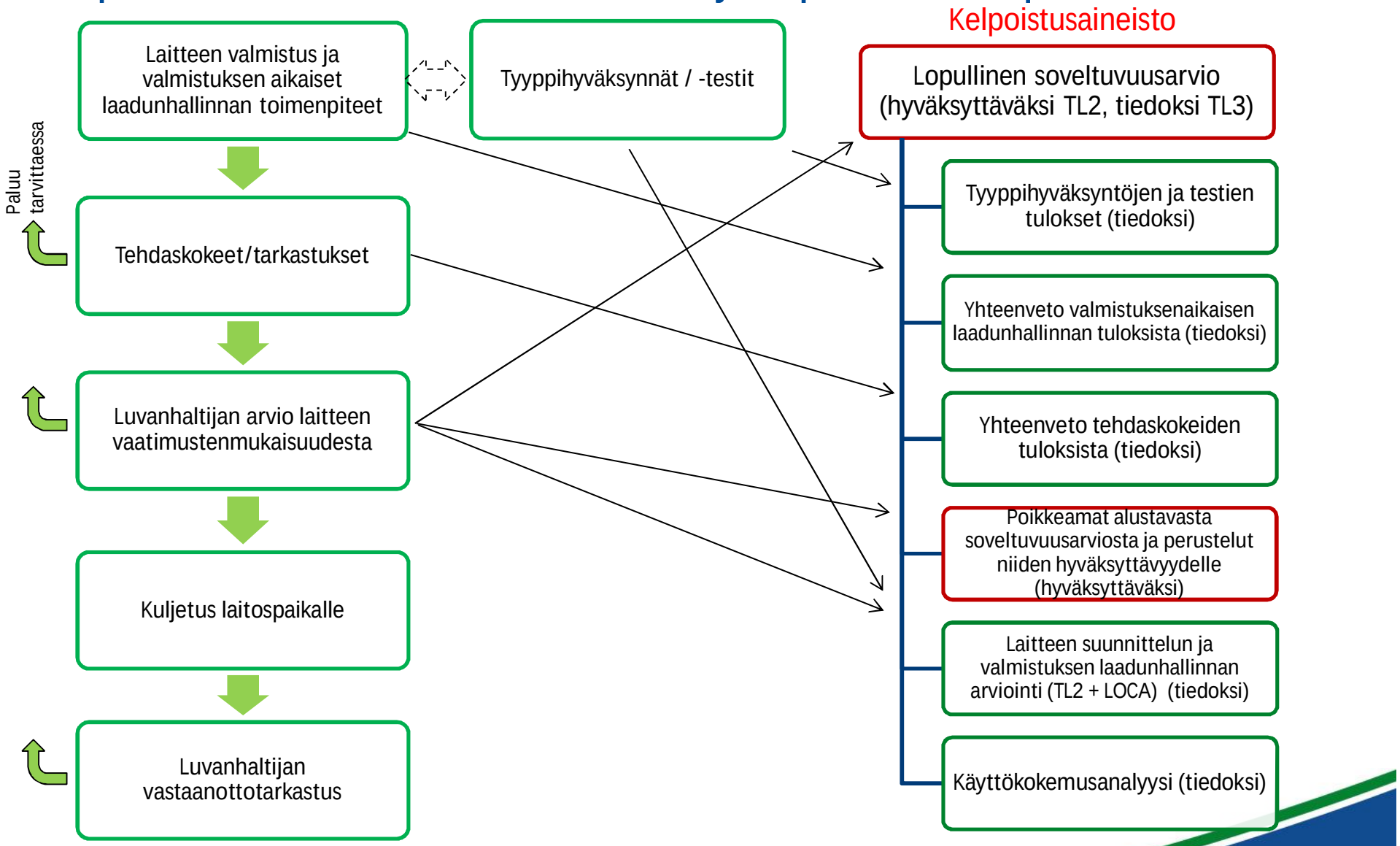

Esimerkki automaatioprojektin vaiheistuksesta ja siihen liittyvästä kelpoistuksesta, asennus ja käyttöönotto